

2. LÄMNANDE AV BESKED OM PLÖTSLIGT DÖDSFALL OCH ORSAKERNA DÄRTILL

Rekommendation: Om det är möjligt låt en mångprofessionell grupp lämna beskedet om ett plötsligt dödsfall till de närstående. Låt det ske så fort som möjligt och när alla familjemedlemmarna är samlade.

Evidensgrad: B

Hur de närstående till ett offer för personbrott klarade sig främjades av rätt stöd bestående av krishjälp, psykiatriskt och terapeutiskt stöd.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs faktorer som främjar och förhindrar sorgen (n=34) hos närstående till ett offer för personbrott. Materialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Syskonen till självmordsoffret fick professionellt stöd av krishjälpen, psykologen, terapeuten, läkaren och polisen. Bristen på stöd av krisarbetare eller professionella förhindrade syskonen att klara av förlusten. Man önskade möte med krisarbetaren med det samma.

I en kvalitativ undersökning² beskrevs sorgen hos syskonen (n=26) till självmordsoffret samt faktorer som främjade och förhindrade deras möjligheter att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrar till ett barn som dött under graviditet upplevde att tydlig, förståelig och strukturerad information som gavs vid rätt tidpunkt främjade deras möjlighet att klara av förlusten.

I en systematisk litteraturstudie³ (n=52 undersökningsartiklar) undersöktes vilka erfarenheter föräldrar till ett barn som dött under graviditet och vårdpersonalen hade av vården i samband med ett perinatalt dödsfall.

Studiens kvalitet: Hög (10/10 JBI).

Evidensstyrka: 1

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor

1. Virta T, Kaunonen M, Aho AL. (2017). Henkirikosuhrien läheisten suru sekä selviytymistä edistäväät ja estävät tekijät. *Thanatos* 6 (2), 5-48. (på finska)
2. Inna S, Kaunonen M, Aho AL. (2014). Sirpaleista koottu – sisaruksen suru ja selviytyminen itsemurhan jälkeen. *Thanatos* 3 (2), 79–103. (på finska)
3. Ellis A, Chebsey C, Storey C, Bradley S, Jackson S, Flenady V, et al. (2016). Systematic review to understand and improve care after stillbirth: A review of parents' and healthcare professionals' experiences. *BMC Pregnancy and childbirth* 16(1), 1-19.

Rekommendation: Diskutera med föräldrarna rättframt, ärligt, empatiskt och på ett begripligt språk om de åtgärder som vidtogs för att förhindra dödsfallet, om händelsen som ledde till dödsfallet och om det oundvikliga.

Evidensgrad: B

Genom att berätta dödsorsaken för en mor när ett barn har dött under graviditet kan minska moderns skuldkänsla och underlätta henne att komma till rätta med situationen och återhämta sig.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs hurdana erfarenheter mödrar (n=20) till barn som dött under graviditet hade om strategier som stödjer själsligt välbefinnande. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Kunskapen om barnets dödsorsak kan minska mödrarnas stress och rädsla i samband med senare graviditeter och minska deras skuldkänsla.

I en kvalitativ undersökning² beskrevs vilka erfarenheter mödrar till barn som dött under graviditeten eller som nyfödda (n=15) hade om stödet på sjukhuset, hos religiösa samfund och sociala tjänster. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: God (7/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Närstående behöver uppgifter som baserar sig på fakta om det plötsliga dödsfallet.

I en kvalitativ undersökning³ beskrevs behovet av vård hos närstående (n=30) som i sin närmaste krets upplevt plötslig död genom självmord, olycka, plötslig spädbarnsdöd eller personbrott och huruvida de sökte och fick hjälp av hälso- och sjukvården när de behöver det.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

De sörjande närstående betonade behovet att få detaljerade uppgifter om dödsfallet. Oklarheter som gäller dödsfallet beskrevs som orsaken till familjemedlemmarnas ångest.

I en kvalitativ undersökning⁴ beskrevs de sörjandes (n=16) erfarenheter av att se på den avlidne. Plötsliga dödsorsaker var hjärtinfarkt, olyckor, självmord eller personbrott.

Studiens kvalitet: God (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: Måttlig.

Kommentar: Olikheter inom hälso- och sjukvårdspraxis i Kanada och Finland.

Självmodsoffret syskons förmåga att klara av förlusten främjades av att de fick tala om det som hänt och dela sina tankar och känslor med personer utanför familjen. Syskonen ansåg det vara underlättande att få rätta uppgifter av polisen eller andra närstående om orsakerna till dödsfallet. Att klara av förlusten underlättades av att få reda på dödsorsaken.

I en kvalitativ undersökning⁵ beskrevs sorgen hos syskonen (n=26) till självmordsoffret samt faktorer som främjade och förhindrade deras möjligheter att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Det är viktigt att reda ut det verkliga händelseförloppet för att närstående till ett offer för personbrott ska klara av förlusten. Även att återvända till den dödades sista stund och diskutera med de personer som såg den avlidne senast främjar möjligheterna att klara av förlusten.

I en kvalitativ undersökning⁶ beskrevs faktorer som främjar och förhindrar sorgen (n=34) hos närstående till ett offer för personbrott. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Besked om barnets sjukdom, vård och till dödsfall relaterade faktorer innan dödsfallet främjade föräldrar till barn som dött under graviditet att klara av förlusten. Besked som främjar föräldrar att klara av förlusten lämnades på ett mildt, respektfullt, sanningsenligt samt vid rätt tidpunkt och på ett begripligt språk. I det stöd som främjar föräldrar att klara av förlusten efter dödsfallet ingick en genomgång av det som skett med professionell vårdpersonal gällande besked om dödsorsaken samt svar på föräldrarnas frågor. En bekräftelse på att allt gjordes för att hindra att barnet skulle dö främjade föräldrarnas förmåga att klara av förlusten.

I en litteraturoversikt (20 undersökningsartiklar)⁷ beskrevs faktorer som främjar och förhindrar föräldrar till barn som dött att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 2

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrar som förlorat sitt barn fick hjälp att klara av förlusten av att på förhand få veta om barnets död, om dödens oundviklighet och om en snabb och smärtfri död. Föräldrarna fick av yrkespersoner stöd som främjar att klara av förlusten. Att klara av förlusten förbättrades av att få vetskap om dödsorsaken, få uppgifter från olika källor, yrkesmässig vård och vetskap om att allt som stod till buds gjordes för att rädda barnet. Lyssnande på föräldrarnas känslor och en genomgång av händelsen med yrkespersoner hjälpte föräldrarna att klara av förlusten.

I en kvalitativa undersökning⁸ beskrevs faktorer som hjälpte mödrar (m=143) och fäder (n=102) att klara av förlusten av sitt barn. Materialet samlades in på en enkätblankett sex månader efter barnets död. De flesta barn hade dött under graviditeten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrar som förlorat sitt barn ansåg det bra att yrkespersoner informerade dem om kommande händelser och åtgärder.

I en kvalitativ undersökning⁹ beskrevs vilka erfarenheter föräldrar (n=90) till ett barn som dött under graviditet hade när det gäller att ta emot beskedet om att barnet dött och hur det påverkar föräldrarnas sorgeprocess. Studiematerialet analyserade med hjälp av metoden grounded theory.

Studiens kvalitet: Hög (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. Allahdadian M, Irajpour A, Kazemi A, Kheirabadi G. (2016). Strategy for mental health improvement of iranian stillborn mothers from their perspective: A qualitative study. Iranian Red Crescent Medical Journal 18(1), 1-7.
2. Conry J, Prinsloo C. (2008). Mothers' access to supportive hospital services after the loss of a baby through stillbirth or neonatal death. Health SA Gesondheid 13(2), 14-24.
3. Dyregrov K, Berntsen G, Silviken A. (2014). The need for and barriers to professional help - a qualitative study of the bereaved in sámí areas. Suicidology Online 5(1), 47-58.
4. Harrington C, Sprowl B. (2011). Family members' experiences with viewing in the wake of sudden death. Omega: Journal of Death & Dying 64(1), 65-82.
5. Inna S, Kaunonen M, Aho AL. (2014). Sirpaleista koottu – sisaruksen suru ja selviytyminen itsemurhan jälkeen. Thanatos 3 (2), 79-103. (på finska)
6. Virta T, Kaunonen M, Aho AL. (2017). Henkirikosuhrien läheisten suru sekä selviytymistä edistävät ja estävät tekijät. Thanatos 6 (2), 5-48. (på finska)
7. Aho AL, Savolainen S. (2012). Kirjallisuuskatsaus: Vanhempien selviytymistä edistävät ja estävät tekijät lapsen kuoleman jälkeen. Thanatos 1 (2), 1-28. (på finska)
8. Savolainen S, Kaunonen M & Aho A L. (2013). Vanhempien selviytymistä auttavat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. Hoitotiede 25 (3), 222–235. (på finska)
9. Pullen S, Golden MA, Cacciatore J. (2012). 'I'll never forget those cold words as long as I live': Parent perceptions of death notification for stillbirth. Journal of Social Work in End-of-Life & Palliative Care 8(4), 339-355.

Rekommendation: Försäkra dig om att närstående inte blir ensamma efter att de fått besked om dödsfallet. Tänk på att en närståendes hemkommun kan vara en annan än den kommun där händelsen skett.

Evidensgrad: D

Föräldrar som lämnades ensamma efter att ha fått sorgebudet upplevde det mer negativt än de föräldrar hos vilka vårdpersonalen stannade kvar efter beskedet.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs vilka erfarenheter föräldrar (n=90) till ett barn som dött under graviditet hade när det gäller att ta emot beskedet om att barnet dött och hur det påverkar föräldrarnas sorgeprocess. Studiematerialet analyserades med hjälp av metoden grounded theory.

Studiens kvalitet: Hög (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Sörjande närstående ska inte lämnas ensamma efter att de fått besked om dödsfallet.

Expertutlåtande² från finländska ideella föreningar för sorgearbete: Huoma-henkirikoksen uhrien läheiset ry, KÄPY – Barndödsfamiljerna rf, Suomen Nuoret Lesket ry, Sorgbandet rf.

Studiens kvalitet: Hög (6/7 JBI).

Evidensstyrka: 5

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Kommentar: Expertkonsensus.

Källor:

1. Pullen S, Golden MA, Cacciatore J. (2012). 'I'll never forget those cold words as long as I live': Parent perceptions of death notification for stillbirth. *Journal of Social Work in End-of-Life & Palliative Care* 8(4), 339-355.
2. Surujärjestöt 2017. Suomalaisten Surujärjestöjen antama asiantuntijalausunto. Ks. Suosituksen liitteenä oleva Suositusten taustalla olevat tutkimukset –taulukko. (på finska)